

2. Про основи національного спротиву : Закон України від 16.07.2021 № 1702-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text>.

3. Територіальна оборона // Харківський обласний ТЦК та СП : сайт. URL: <https://khovk.org/ua/tz.html>.

4. Формування територіальної оборони: Мінветеранів і представники сектору безпеки та оборони обговорили напрямки співпраці // Урядовий портал : офіц. сайт. 18.02.2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/formuvannya-teritorialnoyi-oboroni-minveteraniv-i-predstavniki-sektoru-bezpeki-ta-oboroni-obgovorili-napryamki-spivpraci>.

5. Zozulia I., Zozulia O. Ukrainian Experience in Innovative National Police Activities. *Middle European Scientific Bulletin*. 2021. Vol. 16. Pp. 73–75.

6. Ветерани поліції на Волині йдуть до територіальної оборони // galinfo : сайт. 25.02.2022. URL: https://galinfo.com.ua/news/veterany_politsii_na_volyni_ydut_do_terytorialnoi_oborony_380984.html.

УДК 349.2

Леонід Володимирович МОГІЛЕВСЬКИЙ,

*доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,
проректор Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6994-6086>*

СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Важливою гарантією належного виконання працівниками поліції своїх службово-трудова обов'язків є інститут юридичної відповідальності, зокрема дисциплінарної. Взагалі, дисциплінарна відповідальність - це один з видів праце-правової відповідальності й одна з правових форм впливу, що виражаються в застосуванні роботодавцем, який наділений дисциплінарною владою, дисциплінарних санкцій до працівника, який вчинив дисциплінарний проступок [1, с. 79]. Дисциплінарна відповідальність за трудовим правом полягає у обов'язку працівника відповісти за вчинене ним порушення трудової дисципліни перед роботодавцем і понести дисциплінарні стягнення, передбачені нормами трудового права. Трудове правопорушення як підстава дисциплінарної відповідальності (в галузевій літературі його традиційно називають дисциплінарним проступком) – це винне, протиправне невиконання чи неналежне виконання працівником

трудовах обов'язків, передбачених законодавством про працю, колективним та трудовим договорами, що призводить до порушення внутрішнього трудового розпорядку на підприємстві [2]. У своєму науковому дослідженні В. В. Серeda слушно зазначає, що як правило, дисциплінарна відповідальність розглядається у двох аспектах [3, с. 19]: 1) як певна реакція на дисциплінарний проступок у сфері трудових відносин, можливість застосування до порушника заходів дисциплінарного стягнення, визначених у трудовому законодавстві; 2) як наслідок невиконання чи неналежного виконання трудових обов'язків конкретним працівником із застосуванням санкцій за порушення трудової дисципліни. У цьому аспекті дисциплінарна відповідальність полягає в обов'язкові порушника відповісти за вчинений дисциплінарний проступок і зазнати негативних наслідків у вигляді обмежень особистого, організаційного чи майнового порядку. Зі сторони роботодавця реакція на дисциплінарний проступок полягає в тому, щоб зажадати пояснення від порушника трудової дисципліни; застосування до працівника санкцій у порядку, визначеному трудовим законодавством [3, с. 19].

Слушною є думка О. М. Перунової, яка зазначає, що дисциплінарна відповідальність полягає в обов'язку працівника відповідати перед власником або уповноваженим ним органом за скоєний ним дисциплінарний проступок і понести дисциплінарні стягнення, передбачені нормами трудового права. Тобто у трудових правовідносинах працівник несе дисциплінарну відповідальність тільки перед власником, а не перед державою, як це має місце при адміністративній та кримінальній відповідальності, а власник має дисциплінарну відповідальність щодо працівника [4]. А. Ю. Подорожній вказує, що мета дисциплінарної відповідальності має два головні аспекти: перший полягає в забезпеченні належної дисципліни праці для подальшого забезпечення ефективного функціонування підприємства (організації, установи тощо), а тому її наявність виступає важливим превентивним заходом вчинення дисциплінарних проступків. Другий аспект полягає у застосуванні до порушника негативних заходів, що, в свою чергу, дозволяє уникати порушень трудові (серед іншого і службові) права та уникати негативних наслідків вчинення правопорушення, забезпечувати виховання працівника в дусі дотримання законності і дисципліни праці [5, с. 14–15].

Для визначення поняття «дисциплінарна відповідальність поліцейських» також цікавим є розуміння національним законодавцем категорії «дисциплінарний проступок» та «дисциплінарне стягнення» стосовно поліцейських. Так, відповідно до ст. 12 Закону

України «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» дисциплінарним проступком визнається протиправна винна дія чи бездіяльність поліцейського, що полягає в порушенні ним службової дисципліни, невиконанні чи неналежному виконанні обов'язків поліцейського або виходу за їх межі, порушенні обмежень та заборон, визначених законодавством для поліцейських, а також у вчиненні дій, що підривають авторитет поліції. Стаття 13 Закону передбачає, що дисциплінарне стягнення є засобом підтримання службової дисципліни, що застосовується за вчинення дисциплінарного проступку з метою виховання поліцейського, який його вчинив, для безумовного дотримання службової дисципліни, а також з метою запобігання вчиненню нових дисциплінарних проступків [6].

Таким чином, проведене дослідження дає змогу констатувати, що дисциплінарна відповідальність поліцейських – це, перш за все, складний за своєю сутністю та змістом інститут, особливості якого обумовлені специфікою службово-трудової діяльності досліджуваної категорії працівників. Тож, під вказаним поняттям найбільш доцільно розуміти особливий вид юридичної відповідальності, який передбачає застосування до поліцейських санкцій негативного (дисциплінарного) характеру за вчинення ними дій, що суперечать нормам чинного законодавства. При цьому, дисциплінарна відповідальність настає також за бездіяльність поліцейського, тобто не вчинення ним дій, які він має здійснити відповідно до норм чинного законодавства та які передбачені спеціальним законодавством.

Тож, дисциплінарна відповідальність працівників Національної поліції характеризується наступними особливостями:

- має підвищений характер у порівнянні з іншими категоріями працівників, що обумовлено більш широким видом стягнень, які передбачені спеціальним трудовим законодавством;
- в окремих випадках притягнення до дисциплінарної відповідальності може бути здійснено за вчинення поліцейським адміністративних правопорушень, навіть у час, коли він не виконував безпосередньо свої посадові обов'язки;
- можливим є додаткове притягнення до дисциплінарної відповідальності разом із адміністративною чи кримінальною відповідальністю за скоєння відповідних правопорушень або злочинів;
- наявність спеціального кола підстав, за яких особу може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності, а також порядку застосування стягнень дисциплінарного характеру.

Список бібліографічних посилань

1. Угрюмова Г. Загальна характеристика дисциплінарної відповідальності і дисциплінарного проступку за українським трудовим правом. *Право України*. 2005. № 5. С. 78–81.
2. Основи трудового права України / за ред. П. Д. Пилипенка. Львів : Магнолія плюс, 2006. 276 с.
3. Середа В. В. Дисциплінарна відповідальність: поняття, принципи та види. *Університетські наукові записки*. 2014. № 1. С. 18–25.
4. Перунова О. М., Селезень С. В. Конспект лекцій. Харків : ХНАДУ, 2009. 150 с.
5. Подорожній А. Ю. Організаційно-правові засади притягнення працівників до дисциплінарної відповідальності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Харків, 2018. 20 с.
6. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України : Закон України від 15.03.2018 № 2337-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19>.

УДК 342.951

Анатолій Миколайович КЛОЧКО,

доктор юридичних наук, професор,

проректор Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6898-964X>

ВЗАЄМОДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ІЗ ГРОМАДСЬКІСТЮ ТА ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Сучасні зміни у сфері взаємовідносин між державою та громадянським суспільством обумовлюють новий формат відносин між правоохоронними органами та громадою. Зазначене стосується такого правоохоронного органу, як Національна поліція України, і такого аспекту її діяльності, як взаємодія з населенням. Саме така вимога закріплена на законодавчому рівні, зокрема, у ст. 11 Закону України «Про Національну поліцію», де йдеться про те, що «діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб»

Необхідність дотримання Національною поліцією принципу взаємодії з населенням закріплюється також у відомчих актах МВС України та Національної поліції.